

Fagerström Elisa(TEM), Hyvärinen 09.07.2020
Olli(TEM)

JULKINEN

Asia

Komission muutostiedonanto valtioneuvoston puolelta talouden tukemiseksi tämänhetkisessä COVID -19 epidemiassa (Tilapäiset valtiontukipuitteet)

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 12.6.2020 tiedonantoluonnoksen komission tiedonannon *Tilapäiset puitteet valtiontukitoimenpiteille talouden tukemiseksi tämänhetkisessä COVID -19 epidemiassa* [jäljempänä tilapäiset puitteet] muuttamisesta. Esityksellä muutettaisiin ja laajennettaisiin komission alun perin 19.3.2020 antamaa sekä 4.4. (2020/C 112 I/01) ja 8.5.2020 (2020/C 164/03) ja laajentamaa tiedonantoa eräiltä osin.

Komissio järjesti ehdotuksesta puhelinkokouksen jäsenvaltioiden kanssa 16.6.2020. Komissio hyväksyi tiedonannon laajennuksen 29.6.2020.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto katsoo, että COVID-19 -epidemian yhteydessä käyttöön otettujen valtiontukitoimenpiteiden tulee olla huolellisesti koordinoituja, oikeasuhteisia ja kohdennettuja. Valtiontukisääntöjen avulla tulee mahdollistaa kansallisesti tukitoimenpiteet, jotka antavat yrityksille mahdollisuuden toipua nykyisestä tilanteesta ja siten epidemian kielteisten talousvaikutusten lieventämisen. Samalla on kuitenkin tärkeää, että tilapäisillä valtiontukisäännöillä rajoitetaan kilpailun vääristymistä sisämarkkinoilla. Lisäksi tilapäisten valtiontukisääntöjen on perusteltua tukea EU:n elpymistä kohdentamalla julkisten varojen järkevää käyttöä kasvupainotteisiin politiikkoihin.

Valtioneuvosto ei kannata varauksetta komission tiedonantoa siltä osin, kun se mahdollistaa tuen myöntämisen kategorisesti kaikille taloudellisissa vaikeuksissa oleville pienille yrityksille eli myös niille yrityksille, jotka olivat vaikeuksissa jo ennen Korona-epidemian alkamista ja Korona-epidemiasta riippumattomista syistä. Valtioneuvosto näkemyksen mukaan valtiontukisääntöjen puitteissa tukea tulisi voida kohdentaa ensisijaisesti nuorille startup –tai innovatiivisille yrityksille, jotka ovat merkityksellisiä EU:n ja Suomen talouskasvun kannalta.

Valtioneuvosto pitää komission tiedonannon pääomittamista koskevien sääntöjen keventämisestä perusteltuna tilanteessa, jossa yksityiset sijoittajat osallistuvat

pääomankorotuksiin yhtäläisin ehdoin yhdessä valtion kanssa. Valtioneuvosto katsoo lisäksi, että pääomitusmenpiteisiin liittyviä valvonta- ja rajoitusmenpiteitä tulisi voida edelleen tapauskohtaisen arvion perusteella keventää, mikäli pääomitus ei johda kilpailun vääristymiseen sisämarkkinoilla. Tämä koskee erityisesti tilanteita, joissa valtio toimii jo vanhastaan yrityksen omistajana.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan komissio on Korona-epidemian seurauksena joustavoittanut EU:n valtiontukisääntelyä huomattavasti. Komission Korona-epidemian aikaisen valtiontukipolitiikan johtajatuksena on ollut mahdollistaa tilapäisesti kohdennetut tukitoimenpiteet yrityksille, jotka ovat *joutuneet taloudellisiin vaikeuksiin koronaepidemian seurauksena*. Komission antamat tilapäiset valtiontukipuitteet mahdollistavat mm. tuet yritysten maksuvalmiuden turvaamiseen (lainat, takaukset, suorat avustukset), tuen Korona-liittännäisten tuotteiden tutkimus, kehitys- ja innovaatiotoimintaan sekä tuotantoon ja myös omanpääomanehtoisen rahoituksen.

Komission 29.6 antamalla tiedonannolla laajennetaan ja täsmennetään tietyiltä osin tilapäisten valtiontukisääntöjen soveltamisalaa. Keskeisimmät muutokset koskevat tuen sallimista taloudellisissa vaikeuksissa jo ennen Korona-epidemian alkamista olleille pienyrityksille sekä pääomitusta koskevien sääntöjen muutoksia.

Tuen salliminen yrityksille, jotka olivat taloudellisissa vaikeuksissa jo ennen Korona-epidemian alkamista

Komission tiedonannon mukaan tilapäisten puitteiden mukaiset tukitoimenpiteet sallitaan sellaisille mikro- ja pienyrityksille, jotka olivat EU:n valtiontukisääntöjen määritelmän mukaan taloudellisissa vaikeuksissa mukaan jo ennen COVID -19 -epidemian puhkeamista 31.12.2019. Tukea ei kuitenkaan olisi sallittua myöntää mikro- ja pienyrityksille, jotka olivat konkurssi/yrityssaneerausmenettelyssä tai menettelyyn kelpoisia tuen myöntöhetkellä.

Vaikeuksissa olevalla yrityksellä tarkoitetaan EU:n valtiontukisäännöissä muun muassa yritystä, joka on menettänyt yli puolet osakepääomastaan/omista varoistaan kertyneiden tappioiden vuoksi tai yritystä, joka on asetettu konkurssiin/yrityssaneerausmenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi tai täyttää edellytykset menettelyyn asettamiselle velkojien pyynnöstä. Lisäksi suuryrityksiin sovelletaan erityisiä arviointikriteereitä niiden velkaantumistasen ja rahoitusaseman osalta. Alle 3-vuotiaisiin pk-yrityksiin sovelletaan vain konkurssi/yrityssaneerausmenettelyä koskevaa kriteeriä. Käytännössä ehdotus tarkoittaisi, että vaikeuksissa olevan yrityksen kriteeristön oman pääoman menettämistä kriteeriä ei tarvitsisi valvoa lainkaan pienten yritysten osalta.

EU:n valtiontukisäännöissä vaikeuksissa olevien yritysten tukeminen on lähtökohtaisesti mahdollista vain tiukkojen edellytysten vallitessa. Tukea voidaan myöntää vain tilanteissa, joissa lievennetään haitallisia kilpailuvaikutuksia ja vain silloin, kun se johtaa niiden pitkän aikavälin elinkelpoisuuteen. Näin kannustetaan tehottomien yritysten poistumista markkinoilta ja vahvistetaan yritysten mahdollisuuksia vastata kilpailuun. Komission ehdotuksessa on kyse periaatteellisesti isosta muutoksesta paitsi yleisen valtiontukipolitiikan, myös komission Korona-epidemian aikaisen politiikkalinjan kannalta.

Komissio perustelee muutoksia sillä, että pienillä yrityksillä on suuri merkitys EU:n työllisyyden ja kasvun kannalta, ja ne ovat kärsineet COVID-19 -epidemian talousvaikutuksista. Erityisesti startup-yritysten rahoituksen saanti on komission mukaan vaikeutunut. Koska EU:ssa ei ole vakiintunutta startup -yrityksen määritelmää, komissio ehdottaa, että helpotus koskisi kaikkia mikro- ja pienyrityksiä. Komissio katsoo mikro- ja pienyritysten tukemisen vääristävän kilpailua ja vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan vähemmän kuin keski suurten ja suurten yritysten tukemisen.

Pääomitustoimenpiteitä koskevat muutokset

Tiedonannon mukaan tilapäisten valtiontukipuitteiden pääomitustoimenpiteitä koskevaa jakson sääntöjä muutetaan kevyemmäksi niiden kriteerien osalta, jotka koskevat kilpailun vääristymisen rajoittamista.

Kilpailun vääristymistä rajoittavia vaatimuksia on joustavoitettu eräiltä osin silloin, kun 1) valtio tekee uuden pääomasijoituksen lähtökohtaisesti tasavertaisin ehdoin yksityisten kanssa, 2) yksityisten osallistuminen transaktioon on merkittävää (periaatteessa vähintään 30%) ja 3) valtion pääomasijoitus tulee erityisistä johtuen valtiontukisääntelyn piiriin. Kyse voi olla esimerkiksi tilanteesta, jossa valtion muuten lähtökohtaisesti markkinaehtoinen pääomasijoitus/osallistuminen osakeantiin katsotaan EU-oikeuden merkityksessä valtiontueksi valtion aiemmin myöntämän valtiontukea sisältävän takauksen tai lainan vuoksi.

Tilapäisten valtiontukipuitteiden kilpailun vääristymistä koskevia rajoitteita ovat muun muassa osingonmaksukiello, tuensaajan johdon palkkioiden jäädytys vuoden 2019 tasolle ja bonuksen maksukiello sekä yritysostokiello. Näitä vaatimuksia kevennetään alla kuvatulla tavalla seuraavissa tilanteissa:

- 1) *valtio tekee uuden pääomasijoituksen sellaisen yhtiön osakkeisiin, jonka omistajan se on toiminut jo ennen COVID-19 -epidemiaa*

Tässä tilanteessa muun muassa yritysostokiello ja yrityksen johdon palkkionmaksu/palkkiotason jäädytys olisivat voimassa kolmen vuoden ajan. Lisäksi vaatimusta osingonmaksukiellosta ei sovellettaisi lainkaan yrityksen uusien osakkeiden haltijoihin. Osingonmaksukielloa ei sovellettaisi myöskään yrityksen vanhojen osakkeiden omistajiin, jos niiden osuus on yhteensä alle 10 prosenttia yrityksestä. Jos olemassaolevien omistajien osuus ei ole yhteensä alle 10 prosenttia, osinkojen maksua koskeva kiello koskee niitä kolme vuotta.

- 2) *kun valtio tekee pääomasijoituksen sellaiseen yhtiöön, jossa se ei ole vanhastaan osakkeenomistaja.*

Tässä tilanteessa sääntöjä kevennettäisiin vain osingonmaksukiellon osalta. Osingonmaksukielloa ei sovellettaisi uusiin omistajiin eikä vanhoihin osakkeenomistajiin, jos niiden osuus on yhteensä alle 10 prosenttia yhtiöstä.

Muita muutoksia

Tiedonannon mukaan komissio katsoo, että tuensaajan tuotantotoiminnan tai muun toiminnan siirtäminen ETA-alueella maasta toiseen on suuria kilpailua vääristäviä vaikutuksia. Tämän vuoksi tuen myöntämisen edellytyksenä ei pitäisi olla, että tuensaaja siirtää tuotantoa maasta toiseen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaan valtiontukien sääntely kuuluu komission toimivaltaan. Komissiolla on yksinoikeus Euroopan unionin tuomioistuimen valvonnan alla antaa yksityiskohtaisia sääntöjä koskien tukien hyväksyttävyyttä 107 artiklan 2 ja 3 kohtien nojalla. Jäsenvaltioita kuullaan asiantuntijan roolissa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asiaa ei käsitellä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

Kilpailu-, valtiontuki- ja hankintajaoston (EU-12) kirjallinen menettely 26.6-29.6.2020.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Tiedonanto ei edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Käytännössä esitettyjen joustojen muutosten hyödyntäminen voi edellyttää muutoksia kansallisiin yritystukia koskeviin säädöksiin.

Taloudelliset vaikutukset

Tiedonannolla ei ole budjettivaikutuksia.

Jäsenvaltiot voivat itsenäisesti päättää, ottavatko ne käyttöön tiedonannon mukaisia valtiontukitoimenpiteitä. Valtiontukitoimenpiteet rahoitetaan kansallisista budjeteista. Suomen tukia myöntävät viranomaiset hyödyntäisivät ehdotettuja joustoja alustavien tietojen mukaan ainakin joiltakin osin.

Tiedonanto voi parantaa sellaisten startup-yritysten rahoituksen saatavuutta, jotka olivat jo ennen Korona-epidemiaa vaikeuksissa olevia yrityksiä. Startup-yritystoiminnalle leimallisen kasvuhakuisuuden ja riskinottohalukkuuden vuoksi startup -yritykset voivat jäädä nykyisellään tilapäisten valtiontukisääntöjen helpotusten ulkopuolelle oman pääoman menettämistä koskevan kriteerin perusteella.

Toisaalta tilapäisten puitteiden mukaisen tuen salliminen ei-kohdennetusti kaikille vaikeuksissa oleville pienyrityksille (jotka olivat vaikeuksissa jo ennen Korona-epidemiaa ja Korona-epidemiasta riippumatta) voi vääristää kilpailua niin kotimarkkinoilla kuin laajemmin EU:ssa. Vaikeuksissa olevien yritysten tukemista pidetään vakiintuneesti yhtenä kaikkein eniten kilpailua vääristävimmistä tuista. Tuki voi johtaa markkinoille pääsyn esteisiin ja heikentää halukkuutta valtioiden rajat ylittävään toimintaan. Suomen kilpailijamaat voivat ottaa myös esitettyjä joustoja käyttöön tavalla, joka vääristää kilpailua sisämarkkinoilla. Jäsenmaat, joilla on

enemmän budjettivaroja käytössään voivat suunnata varoja myös vaikeuksissa olevien yritysten tukemiseen siten, että kilpailu vääristyy.

Pääomistusta koskevien sääntöjen muutokset kannustavat yksityisten sijoittajien osallistumiseen pääomitusjärjestelyihin ja vähentävät tarvetta valtiontukea sisältävälle oman pääomanehtoiselle rahoitukselle sellaisille yrityksille, jotka ovat joutuneet Korona-epidemian takia taloudellisiin vaikeuksiin. Tiedonanto myös helpottaa valtion mahdollisuuksia osallistua jo vanhastaan omistamiensa yritysten pääomitusjärjestelyihin.

Asiakirjat

Komission tiedonanto - Muutokset valtiontukitoimenpiteitä talouden tukemiseksi tämänhetkisessä COVID-19-epidemiassa koskeviin tilapäisiin puitteisiin

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

TEM, kaupallinen neuvos Olli Hyvärinen, p. 0295 04 7026

TEM, neuvotteleva virkamies Johanna Rihto-Kekkonen, p. 0295 047 121

EUTORI-tunnus

EU/2020/0197 EU/2020/0197

Liitteet

Viite

Asiasanat	valtiontuki
Hoitaa	TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, RUOKA, SM, UM, VM, VNK, VTV

EUTORI-tunnus

EU/2020/0197

Liitteet**Viite**

Asiasanat	valtiontuki
Hoitaa	TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MMM, OKM, OM, RUOKA, SM, UM, VM, VNK, VTV
